

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Ι. ΓΕΝΙΚΑ

1. Η ασφάλιση της αγροτικής παραγωγής και του αγροτικού κεφαλαίου, αποτελεί ένα από τα αποτελεσματικότερα μέτρα αντιμετώπισης και διαχείρισης των κινδύνων και των κρίσεων που είναι σύμφυτοι στον αγροτικό τομέα. Με την ασφάλιση αυτή, εξασφαλίζεται σε μεγάλο βαθμό η σταθερότητα στον προγραμματισμό της αγροτικής εκμετάλλευσης και η οικονομική επιβίωσή της, αφού δίνει τη δυνατότητα στον αγρότη, σε περίπτωση καταστροφής της σοδειάς του ή του ζωικού κεφαλαίου του, να έχει ένα ελάχιστο σταθερό εισόδημα. Στη συνείδηση μάλιστα του μέσου αγρότη, οι αποζημιώσεις μετά από μία φυσική καταστροφή, έχουν σπουδαιότερη θέση από εκείνη που κατέχουν άλλες μορφές ενισχύσεων.
2. Στις μέρες μας, η ασφάλιση της αγροτικής δραστηριότητας, αποκτά ιδιαίτερη σημασία, καθώς αποτελεί βασικό μηχανισμό, μέσω του οποίου διοχετεύονται σημαντικά κεφάλαια σε δεκάδες χιλιάδες αγροτικές εκμεταλλεύσεις. Η σοβαρότητα του θέματος και κύρια το υψηλό κόστος διαχείρισης των κινδύνων αυτών, αποτελεί μείζονος σημασίας ζήτημα, η αντιμετώπιση του οποίου θα πρέπει να θεωρείται επιβεβλημένη, όπως επιβεβλημένη πρέπει να θεωρείται και η παρουσία του Κράτους, δίπλα στον αγρότη, στην ανάληψη

προληπτικών και κατασταλτικών μέτρων και δράσεων, ιδίως όταν προκαλούνται καταστάσεις έκτακτης ανάγκης λόγω θεομηνιών, δυσμενών και ακραίων καιρικών συνθηκών ή άλλων εκτάκτων γεγονότων.

3. Σήμερα, η συχνή εμφάνιση ακραίων καιρικών φαινομένων, ως αποτέλεσμα ραγδαίων περιβαλλοντικών και κλιματικών αλλαγών που συμβαίνουν στον πλανήτη μας, σε συνδυασμό με τις επιφυτείες, τις φυτοπαθολογικές προσβολές, τις ζωνόσους και τις έντονες και επιτακτικές περιβαλλοντικές απαιτήσεις που επιβάλλουν «λελογισμένη» χρήση φυτοφαρμάκων, αποτελούν βασικές αιτίες για την εμφάνιση κινδύνων και κρίσεων στον αγροτικό και κατ' επέκταση και στον διατροφικό τομέα, με σοβαρές επιπτώσεις στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις και στο αγροτικό εισόδημα. Η ένταση των επιπτώσεων αυτών, ενισχύεται περαιτέρω από την παγκοσμιοποίηση και τον διεθνή αυξανόμενο ανταγωνισμό των αγορών, τις διατροφικές κρίσεις, καθώς και τη σταδιακή αλλαγή του τρόπου στήριξης του αγροτικού εισοδήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ανάγκη, κατά συνέπεια, της λήψης υπόψη όλων αυτών των νέων κινδύνων και παραγόντων, κατέστη επιτακτική.

4. Οι σύγχρονες ανάγκες, αλλά και οι ιδιαιτερότητες της Ελληνικής γεωργίας και κτηνοτροφίας, (ο μικρός κλήρος, οι μικρές μονάδες, η πολυκαλλιέργεια, το ανάγλυφο του εδάφους με ορεινούς και νησιωτικούς όγκους και με μεγάλο εύρος μικροκλιματικών διακυμάνσεων κλπ), επιβάλλουν το δικό τους μοντέλο γεωργοασφαλιστικού συστήματος, που πρέπει να υπακούει και να

αντιστοιχεί σε ένα πλαίσιο αρχών με συγκεκριμένους στόχους. Το νέο σύστημα πρέπει:

- α) να παρέχει στον αγρότη-παραγωγό έναν μηχανισμό ευέλικτο και ικανό να παρακολουθήσει τις ραγδαίες εξελίξεις του διεθνούς και ευρωπαϊκού περιβάλλοντος, ώστε να μπορεί να αξιοποιεί όλες τις δυνατότητες και τα μέσα που προβλέπονται ή θα προβλεφθούν στο πλαίσιο της υφιστάμενης, αλλά και της υπό αναθεώρηση Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΓΠ)
- β) να εφοδιάσει την Πολιτεία με ένα δυναμικό μέσο εφαρμογής της πολιτικής της στον τομέα της διαχείρισης των κινδύνων και των κρίσεων, παρέχοντας ουσιαστική προστασία στο αγροτικό εισόδημα από φυσικούς κινδύνους, ασθένειες και παθήσεις που ζημιώνουν τη φυτική και ζωική παραγωγή και στο αντίστοιχο κεφάλαιο των αγροτικών εκμεταλλεύσεων της χώρας, προκειμένου αυτές, να διατηρήσουν ή και να βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητά τους στο ευρωπαϊκό και παγκόσμιο οικονομικό περιβάλλον,
- γ) να απαλείψει τις τυχόν αντιθέσεις του υπάρχοντος συστήματος προς το θεσμικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ευθυγραμμιστεί προς τα αντίστοιχα συστήματα των άλλων χωρών μελών και να διευκολύνει την ενσωμάτωσή του στο ευρύτερο κανονιστικό και οικονομικό περιβάλλον, στο οποίο πρέπει να λειτουργήσει,
- δ) να μειώσει τις αδυναμίες του σημερινού συστήματος με τελικό στόχο τη βελτίωση των υπηρεσιών που παρέχονται στον αγρότη,

λαμβάνοντας υπόψη τα νέα δεδομένα, όπως για παράδειγμα τις κλιματικές και περιβαλλοντικές αλλαγές και τέλος,

ε) να συμβάλλει στην οικονομική εξυγίανση του σημερινού αδιέξοδου μοντέλου ασφάλισης της αγροτικής δραστηριότητας και να διαμορφώσει ένα συνολικά ισοσκελισμένο ασφαλιστικό σύστημα, όπου οι παροχές θα είναι στο ίδιο ύψος με τα ετήσια έσοδα του ΕΛΓΑ, να καθορίσει μια κατά προϊόν ανταποδοτικότητα και μέσω της επιδότησης του ασφάλιστρου να τονίσει και τον κοινωνικό χαρακτήρα του γεωργοασφαλιστικού συστήματος.

5. Σ' αυτούς τους στόχους προσβλέπει το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και στα πλαίσια αυτά κατάρτισε και δημοσιοποιεί το νομοσχέδιο για την εξυγίανση, τον εκσυγχρονισμό και την αναδιάρθρωση του εν γένει γεωργοασφαλιστικού μας συστήματος, για να τεθεί σε δημόσια διαβούλευση, προκειμένου μέσα από ένα ευρύ, ανοιχτό, δημοκρατικό διάλογο, να οριστικοποιηθούν και να συμπληρωθούν οι νέες ρυθμίσεις. Η προώθηση μιας βιώσιμης, οικονομικά και θεσμικά, πολιτικής πρότασης για την εξυγίανση και τον εκσυγχρονισμό του γεωργοασφαλιστικού συστήματος και του ΕΛΓΑ, θεωρείται άμεσα επιβεβλημένη προτεραιότητα.

II. ΟΙ 14 ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Οι 14 βασικές αλλαγές που γίνονται στο γεωργοασφαλιστικό σύστημα με το προτεινόμενο σχέδιο νόμου είναι οι ακόλουθες:

1^ο. Επανακαθορίζεται το ενιαίο εθνικό σύστημα προστασίας της αγροτικής δραστηριότητας και προσδιορίζονται οι τρεις πυλώνες στους οποίους στηρίζεται: α) στον Οργανισμό Ελληνικών Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΕΛΓΑ), β) στις ασφαλιστικές επιχειρήσεις, στους αλληλασφαλιστικούς συνεταιρισμούς και στα Ταμεία Αλληλοβοήθειας και γ) στην Υπηρεσία Διαχείρισης Κρίσεων και Κινδύνων στον Αγροτικό Τομέα του Υπ.Α.Α.Τ, η οποία είναι και η αρμόδια υπηρεσία για την εποπτεία και τον έλεγχο του συστήματος και για την κατάρτιση και εκτέλεση προγραμμάτων κρατικών ενισχύσεων στα πλαίσια των προγραμμάτων της Πολιτικής Σχεδίασης Έκτακτης Ανάγκης (ΠΣΕΑ).

2^ο. Επαναβεβαιώνεται η διατήρηση της υποχρεωτικής ασφάλισης στον ΕΛΓΑ, άρα και ο κοινωνικός χαρακτήρας του ΕΛΓΑ, με αποτέλεσμα να παρέχεται άμεση οικονομική και ηθική στήριξη στους πληττόμενους από ακραία καιρικά φαινόμενα παραγωγούς, γεγονός που αποτελεί σημαντικό παράγοντα διατήρησης της αγροτικής δραστηριότητας και γενικότερα του κοινωνικού ιστού στην περιφέρεια.

3^ο. Θεσπίζεται, εκτός από την υποχρεωτική ασφάλιση στον ΕΛΓΑ, η πρόσθετη ασφάλιση για όσους επιθυμούν αυξημένη προστασία και η προαιρετική ασφάλιση, για κινδύνους που δεν περιλαμβάνονται στους υποχρεωτικά ασφαλιζόμενους κινδύνους του ΕΛΓΑ. Με τη ρύθμιση αυτή, ενισχύεται η ανάπτυξη του θεσμού της συμπληρωματικής (πρόσθετης και προαιρετικής) ασφάλισης, με σκοπό την ύπαρξη ευέλικτων, σύγχρονων, ανταποδοτικών επιδοτούμενων ασφαλιστικών προϊόντων που ανταποκρίνονται στις ανάγκες μιας σύγχρονης γεωργίας,

4^ο. Εξυγιαίνεται οικονομικά ο ΕΛΓΑ και προβλέπεται ο ισοσκελισμός των εσόδων του με τα έξοδά του καθώς και η αναλογική και συμμετρική

μείωση των καταβαλλομένων αποζημιώσεων σε περίπτωση που τα έσοδά του δεν επαρκούν. Συγκεκριμένα θεσπίζονται κανόνες με τους οποίους εξασφαλίζεται ο ισοσκελισμός των εσόδων και των δαπανών του ΕΛΓΑ. Ο ΕΛΓΑ στο εξής θα μπορεί, να χορηγεί προκαταβολές στους δικαιούχους αγρότες και να προβαίνει στην τελική εκκαθάριση των αποζημιώσεων στο τέλος κάθε διαχειριστικού έτους. Εάν μετά την εκκαθάριση, τα έσοδά του από κάθε πηγή, μετά την αφαίρεση των εξόδων μισθοδοσίας, των δαπανών για τα προγράμματα ενεργητικής προστασίας και λοιπών λειτουργικών δαπανών, δεν επαρκούν για την καταβολή του υπολοίπου των αποζημιώσεων, υποχρεούται να προβαίνει σε αναλογική μείωση των αποζημιώσεων, ανά προϊόν, στη φυτική παραγωγή και ανά ζώο στο ζωικό κεφάλαιο, μέχρι του ποσού που απαιτείται για τον ισοσκελισμό του ισολογισμού του.

5°. Καταργείται η δυνατότητα χορήγησης κατ' εξαίρεση αποζημιώσεων μέσω του προϋπολογισμού του ΕΛΓΑ, δυνατότητα που «ανάγκασε» τον ΕΛΓΑ να λαμβάνει δάνεια για να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του και συνέβαλε στο να οδηγηθεί σε οικονομικό αδιέξοδο. Οι κατ' εξαίρεση αποζημιώσεις μπορεί να χορηγούνται απευθείας από τον προϋπολογισμό, στα πλαίσια των επιτρεπόμενων κρατικών ενισχύσεων, με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Οικονομικών και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και θα κοινοποιούνται και στην ΕΕ.

6°. Ορίζεται το ύψος της «απαλλαγής» και ο τρόπος εφαρμογής της. Η απαλλαγή ορίζεται στο 20% της ασφαλιζόμενης αξίας και υπολογίζεται επί του συνόλου των καλλιεργειών ομοειδών ειδών κάθε ασφαλισμένου. Με τον όρο «απαλλαγή» νοείται το ποσοστό ζημίας, πέραν του οποίου υπολογίζεται και καταβάλλεται αποζημίωση από

τον ΕΛΓΑ. Για τις καλύψεις που υπάγονται στις κρατικές ενισχύσεις (ΠΣΕΑ) το ποσοστό της απαλλαγής ορίζεται σε 30%.

7^ο. Θεσπίζεται ανώτατο ποσό αποζημίωσης ανά δικαιούχο ή ανά ομοειδή καλλιέργεια. Το ποσό αυτό ορίζεται στις 70.000 ευρώ και μπορεί να αφορά, είτε στο σύνολο της αποζημίωσης που μπορεί να εισπράττει κάθε δικαιούχος για όλες τις καλλιέργειες, είτε να αφορά σε κάθε ομοειδή καλλιέργεια ξεχωριστά.

8^ο. Αλλάζει ο τρόπος υπολογισμού και είσπραξης της υποχρεωτικής ειδικής ασφαλιστικής εισφοράς, προκειμένου να παταχθεί η εισφοραποφυγή και η εισφοροδιαφυγή. Συγκεκριμένα καθορίζεται το ύψος, σε ποσοστό 4% επί της αξίας της γεωργικής παραγωγής που ασφαλίζεται (ασφαλιζόμενη αξία) και που είναι δεκτική αποζημίωσης και ο τρόπος υπολογισμού της, καθώς και η διαδικασία επιβολής και είσπραξής της. Για την ειδική ασφαλιστική εισφορά υπέρ ΕΛΓΑ, με τον όρο «ασφαλιζόμενη αξία» νοείται η αξία της γεωργικής παραγωγής που παράγει κάθε ασφαλισμένος παραγωγός, φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή ομάδα παραγωγών ή κοινωνία προσώπων και η οποία δηλώνεται στην Ενιαία Δήλωση Καλλιέργειας η οποία υποβάλλεται υποχρεωτικά κάθε χρόνο από κοινού με την Ενιαία Δήλωση Ενίσχυσης για την καταβολή των δικαιωμάτων ενιαίας ενίσχυσης από τον κοινοτικό προϋπολογισμό. Για τη φυτική παραγωγή, η ασφαλιζόμενη αξία υπολογίζεται με πολλαπλασιασμό του εμβαδού της καλλιεργούμενης έκτασης (αριθμό στρεμμάτων) επί τη μέση ποσότητα παραγωγής της συγκεκριμένης καλλιέργειας σε επίπεδο νομού επί τη μέση τιμή πώλησης του προϊόντος τη συγκεκριμένη εμπορική περίοδο. Για το ζωικό κεφάλαιο η ασφαλιζόμενη αξία υπολογίζεται με βάση των αριθμό των ασφαλισμένων

ζώων επί την αξία τους. Η βεβαίωση και επιβολή της υποχρεωτικής ειδικής ασφαλιστικής εισφοράς γίνεται κατά το χρόνο υποβολής της Ενιαίας Δήλωσης Καλλιέργειας - Ενιαίας Δήλωσης Ενίσχυσης (1^η Μαρτίου έως 15^η Μαΐου κάθε έτους) και καταβάλλεται στον ΕΛΓΑ το αργότερο μέχρι την 31^η Ιουλίου του ίδιου έτους. Σε περίπτωση αδυναμίας καταβολής, ο ασφαλισμένος παραγωγός δύναται να εκχωρήσει στον ΕΛΓΑ, μελλοντικές απαιτήσεις του, ισόποσου ύψους, από το δημόσιο (επιστροφή Φ.Π.Α., ενιαία ενίσχυση, επιστροφή φόρου πετρελαίου κ.λ.π.) ή από ιδιώτες στους οποίους έχει ή πρόκειται να πουλήσει την παραγωγή του.

9°. Επιβάλλεται γενική εισφορά υπέρ ΕΛΓΑ, η οποία καταβάλλεται από τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που δηλώνουν εισόδημα από γεωργικές επιχειρήσεις. Υποκείμενα στην εισφορά αυτή είναι τα φυσικά πρόσωπα που δηλώνουν συνολικό εισόδημα, συμπεριλαμβανομένου του γεωργικού εισοδήματος, που υπερβαίνει το εκάστοτε ισχύον αφορολόγητο όριο, όπως αυτό προβλέπεται από τις διατάξεις περί φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων και αντίστοιχα όλα τα νομικά πρόσωπα. Η εισφορά αυτή επιβάλλεται με συντελεστή 2% επί του καθαρού γεωργικού εισοδήματος που δηλώνεται με την οικεία δήλωση φορολογίας εισοδήματος. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων ο συντελεστής 2% μπορεί να αυξηθεί μέχρι και το 5%.

10°. Στην πρόσθετη και στην προαιρετική ασφάλιση, συμμετέχουν και αλληλασφαλιστικοί συνεταιρισμοί και ιδιωτικές εταιρείες που θα ασφαλίζουν κινδύνους ή μέρος (ποσοστό) αυτών που δεν καλύπτει ο ΕΛΓΑ με επιδότηση του ασφαλιστρού, με αποτέλεσμα ο αγρότης να έχει εκτός από την υποχρεωτική ασφάλιση επιπλέον και την πρόσθετη και

προαιρετική ασφαλιστική κάλυψη με μειωμένη επιβάρυνση. Η ανάπτυξη του θεσμού των επιδοτούμενων ασφαλιστικών προγραμμάτων μέσω και ιδιωτικών επιχειρήσεων και αλληλασφαλιστικών Συνεταιρισμών, ενισχύει ουσιαστικά και τον σημερινό ρόλο του ΕΛΓΑ

11°. Το κράτος, μέσω χρηματοδοτικής συνεισφοράς στα Ταμεία Αλληλοβοήθειας μπορεί να αποζημιώνει πληττόμενους γεωργούς για απώλειες που προκαλούνται από ασθένειες ζώων και φυτών και περιβαλλοντικών συμβάντων,

12°. Προβλέπεται η καθιέρωση της ασφαλιστικής ενημερότητας του ΕΛΓΑ, που θα αποτελεί προϋπόθεση για την άσκηση δικαιωμάτων που παρέχονται στους αγρότες, όπως η αγορά αγροτικού οχήματος, η άδεια πώλησης αγροτικών προϊόντων στις λαϊκές αγορές, η σύναψη δανείων, καθώς και η παράδοση προϊόντων σε συνεταιρισμούς ή επιχειρήσεις μεταποίησης ή εμπορίας.

13°. Προβλέπεται ο περιορισμός της δυνατότητας πρόσληψης έκτακτου με σύμβαση ορισμένου χρόνου ή σύμβαση έργου στον ΕΛΓΑ. Στο εξής, η εκτίμηση και εξατομίκευση των ζημιών που καλύπτονται ασφαλιστικά από τον ΕΛΓΑ, σε περίπτωση που το προσωπικό του ΕΛΓΑ δεν επαρκεί, θα μπορεί να πραγματοποιείται από πραγματογνώμονες γεωπόνους, γεωτεχνικούς ή κτηνίατρους που θα είναι πιστοποιημένοι για το σκοπό αυτό από το ΓΕΩΤΕΕ. Με τον ίδιο τρόπο, σε συνεργασία με τις Περιφέρειες, θα πραγματοποιείται και η εκτίμηση και εξατομίκευση των ζημιών που καλύπτονται μέσω των κρατικών ενισχύσεων (ΠΣΕΑ) καθώς και των αποζημιώσεων για ζημιές στη γεωργική παραγωγή από κινδύνους που δεν καλύπτονται ασφαλιστικά από τον ΕΛΓΑ, ενώ δίνεται και η δυνατότητα στον ΕΛΓΑ και στην υπηρεσία διαχείρισης κρίσεων

και κινδύνων του ΥπΑΑΤ, να χρησιμοποιούν νέα τεχνολογικά μέσα, όπως η τηλεπισκόπηση, για την επισήμανση και εκτίμηση των ζημιών.

14^ο. Θεσπίζεται ο πλήρης οργανικός και οικονομικός διαχωρισμός των κρατικών ενισχύσεων ΠΣΕΑ που επανέρχονται στην αρμοδιότητα του Υπ.ΑΑΤ, από τις ασφαλιστικές καλύψεις του ΕΛΓΑ με αποτέλεσμα
α) να γίνεται η αναγκαία διάκριση μεταξύ, αφενός, των κρατικών ενισχύσεων και του νομικού και οργανωτικού πλαισίου που ισχύει για αυτές και αφετέρου, της ασφάλισης της γεωργικής παραγωγής και του θεσμικού, οργανωτικού και λειτουργικού πλαισίου που ισχύει για αυτή και β) να επέρχεται πλήρης εξορθολογισμός της λειτουργίας των ΠΣΕΑ με την ενεργοποίηση και των προβλεπόμενων πόρων για κάλυψη ζημιών από ακραία καιρικά φαινόμενα, αποτέλεσμα των κλιματικών αλλαγών, από τον πυλώνα II του «Προγράμματος Αλέξανδρος Μπαλτατζής»
